

SUMARI

Lletres blanques	11
Pel·lícules de cendra	19
La negror	25
El vestit de cireres	29
Les ombres ballen.....	37
El dimoni de ferro	43
Flam amb nata	49
Un vestit de monja	55
El bosc.....	63
El Palosanto	71
L'aigua salada i el joc a la sorra	77
Les primeres flors de l'hivern.....	83
Anemones i ginesta	91
El lloguer	97
Lletres de boira.....	109
El meu avi i els primers freds	117
Com un àngel	121
El ball.....	127
La meva veu	131
Flors i cendra	145

LLETRES BLANQUES

CADA TARDA, EL NEN I JO agafem l'autobús per anar a visitar el poble de cases petites. Ell va content mirant els carrers per la finestra, asseguts un al costat de l'altre. A vegades, el pare o la mare em volen acompanyar, però jo no vull que vinguin perquè, llavors, el meu fillet no s'asseuria al meu costat. Em consola agafar-li la maneta quan entrem al poble. L'hi agafo ben fort perquè no se'm perdi. M'espervera no sentir l'escalfor del seu cos menut quan travessem la porta gran del reixat de l'entrada. Sé, però, que sempre hi ha aquest perill, sempre.

Hi ha molts carrers i revolts i la muntanya és alta. M'agrada aquest lloc. Hi tenim el mar davant nostre. El meu fillet està content de veure com arriben els vaixells al port i com marxen i es perden mar endins. A l'estiu, l'aire fresc del mar ens calma la xafogor mentre el sol enlluerna les grans embarcacions. A l'hivern sempre és bonic veure la boira com vesteix els vaixells que es mouen sobre les aigües fosques, com si fossin fantasmes. El nen s'embadaleix. El captiva aquell tràfec dins la mar. El miro i el veig com riu. Riu fent saltirons mentre camina agafat de la meva mà. És molt alegre, el meu nen. Tothom se'l mira quan anem de passeig.

Avui, com cada dia, passarem la tarda junts. Jo canviaré les flors i ell jugarà amb les pedretes que omplen els camins.

Mentre caminem pel passeig central, per anar cap al nostre carrer, sento que ens vigilen. Potser són els xiprers que hi ha per tot arreu. Aquests arbres, alts i prims, semblen els guardians que esperen la nostra visita de cada tarda. Potser són els ocells que viuen entre les branques i callen quan passem nosaltres, els qui ens vigilen. Fins l'aire que ve de mar, crec que ens observa. El meu petit no s'adona d'aquesta vigilància. Ell mai sospita res. Ell no en té, de desconfiança, però jo sí que em neguitejo quan sento que tot el que ens envolta ens mira. Tinc por que me'l prenguin. Llavors, li estrenyo encara més fort la maneta. El nen continua fent saltirons i això em reconforta. No es queixa, si l'estrenyo fort, li agrada el meu contacte. I jo no em puc desfer del seu. Amb l'altra maneta, saluda els xiprers. Els arbres, però, només em miren a mi. I els ocells no li contesten quan ell els xiula. El meu fillet tampoc s'adona d'aquesta indiferència, però jo sí. Per què ens ho fan, això? Em desconcerten, els xiprers i els ocells.

Continuo caminant i ell continua fent saltirons. Ara, girem a l'esquerra del passeig. La nostra caseta està dos carrers més enllà.

Veig en Ramon que trasteja amb un carretó de flors seques. És un dels encarregats de mantenir els camins nets, els arbres podats i les flors ben boniques. En Ramon sempre feineja per la nostra zona, deu ser la que li toca. Sempre em saluda, però al nen ni se'l mira. També em confon aquesta actitud. És la mateixa que tenen els xiprers i els ocells, que ni se'l miren, ni li contesten. Però la indiferència d'en Ramon és encara més estranya.

Ell, també, viu al Poblenou, i al mateix barri que nosaltres. Coneix el meu fill d'ençà que va néixer, i per això estic estranyada. Abans, sempre que el vàiem, li acarona el caparró.

El nen té atracció per aquell carretó que porta en Ramon, ple d'eines i de flors. Li voldria demanar alguna

eina per jugar amb les pedretes. Segur que voldria pujar al carretó. Segur que voldria que en Ramon el passegés per aquells carrers de cases petites. Però l'home ni s'adona del desig del meu petit. Ell em saluda només a mi. Fins i tot, crec que em vol donar conversa. I jo no estic per encetar paraules. No li dic mai res. Només me'l miro un instant per tornar-li la cortesia. M'hi veig obligada. És el que sempre m'han ensenyat els pares. Faig un lleu moviment de cap i continuo caminant amb el meu nen agafat de la mà.

Abans de casar-me havíem parlat una mica, en Ramon i jo, quan ell m'aturava pel carrer. Crec que em volia festejar. Però ara no li dic ni dues paraules, ni a ell ni a ningú. Jo només vull estar pel meu fill.

Potser és ell qui ens vigila, mentre va amunt i avall amb aquell carretó de flors i eines. O potser són aquells que viuen a les cases del voltant? Per què ens han de vigilar? Per què sento xiuxiuejar les ombres que ens envolten? Les ombres dels xiprers, dels ocells, d'en Ramon, dels qui dormen. No fem res mal fet, nosaltres. El nen només vol jugar amb els còdols i jo només vull posar flors als gerros.

Hem arribat a la caseta. M'agrada on la tenim situada, davant de mar i de cara al sol de bon matí. Sempre hi corre un aire tebi quan arriba la primavera. A vegades em fa voletejar la faldilla o les mànigues de la brusa, o m'escabella. Al meu nen, l'aire ni gosa fregar-li la roba. El vent és respectuós amb el fill. A l'estiu l'aire que corre és fresc, és el que ve de mar i ens calma. Quan arriba l'hivern ni sentim com bufa el vent, de tan concentrats que estem. El petit amb el joc i jo amb les flors.

A mi totes les estacions m'agraden, encara que plogui, bufi el vent o el sol ens acaroni la pell, o ens la cremi. Faci el temps que faci, mai faldrem a la cita. El meu filllet ja ho sap. Deixo la bossa a terra i miro la façana de la nostra caseta. El fill em pregunta si ja li puc deixar la mà per jugar amb les pedretes. Deixar-li d'agafar la maneta és

el que més em trasbalsa, però aquest és el pacte. Li somric i el deixo lliure al meu costat. S'asseu a terra i comença a remenar els còdols que hi ha al camí. Li dic que no els faci saltar gaire. M'atmoreix que el soroll de les pedres pugui destorbar algú, però ell ha de jugar. Jo no vull que s'avorreixi mentre és al meu costat.

Trec els dos poms de flors fresques que porto a la bossa. Les acabo de comprar a la floristeria que hi ha a prop de casa. Ja em coneixen, de cada matí. Sempre em guarden les més maques, i les més fresques. Saben que les canvio cada dia, sobretot a l'estiu, que la calor no les fa durar gaire. Vull tenir flors fresques als gerros, sempre.

El meu petit ha agafat un munt de pedretes i comença a jugar. Li neix l'alegria. Un, dos, tres... Remou els còdols, els barreja, els col·loca per mides i per colors. Fa fileres i cercles. Les pedretes fan saltirons. Me'l miro i el deixo que s'embadaleixi amb el joc. Ell ja no m'escolta si li parlo, ni em mira, de tan engrescat que està. Un, dos, tres... Em conformo que no em parli ni em miri perquè ja em consola sentir com es belluguen les pedretes. Sempre ens n'emportem alguna cap a casa. En fa col·lecció. En tenim un munt.

L'Àuria és tan bonica i se la veu sempre tan trista, pensa en Ramon. La veu cada tarda. Sempre la saluda. Li sembla veure-li un lleu somriure, però només li ho sembla. L'observa de reüll mentre camina entre els xiprers i les casetes. La recorda amb aquells vestits que encaterinaven quan passejava per la rambla del Poblenou amb la seva amiga. Això era abans de casar-se i marxar del barri, es diu en Ramon sense moure els llavis. Després va tornar amb el nen, recorda el noi. Es passejaven tots dos agafats de la maneta. Ella seguia portant aquells vestits de seda i blonda que li cosia la mare, li havia dit un dia l'Àuria a en Ramon quan ell li va afalagar l'elegància. Ara sempre vesteix de negre. El noi deixa el carretó i se la mira obertament

mentre ella s'allunya. Li agraden els cabells tallats fins al començament del coll i la clenxa que es fa a l'esquerra. Li agrada com se'ls agafa al cantó dret amb un passador de nacre blanc. El passador i les flors, que porta a la bossa, són l'únic color que li ressalta de la foscor de la roba i dels ulls que no miren. Els té del color de la cendra quan hi ha boira. Però quan el sol se li repenja al damunt, els ulls se li tornen color verd o color blau gris, com el mar que hi ha al davant. Això ho sap en Ramon.

Fa tant que se la mira, tant de temps... Abans encara hi parlava una mica quan se la trobava. Li voldria dir coses, encetar una conversa, però sap que a ella ja no li agraden les paraules.

Els xiprers també se la miren quan camina pel passeig, o pels carrers d'aquest poble de cases petites, com si la protegissin. Sempre hi són els arbres, immòbils, al mateix lloc, esperant la visita de cada tarda. Xiuxiuegen entre ells, fluixet per no molestar-la. Els ocells també l'observen des de les branques. Els dol veure-la tan trista. A vegades la segueixen. A vegades li fan companyia mentre passa les hores davant la caseta. També li voldrien dir coses, però ella ni tan sols escoltaria les seves piulades.

Avui el cel està força ennuvolat. Han dit que s'espera pluja aquesta tarda. La mare li ha dit que agafés un paraigua, però l'Àuria ni l'ha sentida quan sortia de casa. El nen tampoc ha sentit l'àvia.

Ja comencen a caure gotes, però encara són petites. Van creixent de mida i amenacen el joc de manetes i còdols. Té por que el petit se li refredi, si es mulla. Té por que li agafi aquella tos dolenta que no el deixava ni de nit ni de dia.

Deixa les pedretes, fill, hem de marxar, li diu. Un, dos, tres... ell no vol deixar de jugar, i els còdols no volen parar. La mare li torna a agafar la maneta i l'estreny ben fort. Tremola.

Ara, ja no és plugim el que cau. Els ocells han deixat de piular quan les primeres gotes els han mullat les plomes. Els xiprers estiren les branques per xuclar l'aigua. El petit ha deixat de fer saltirons. La maneta li rellisca de la mà de la mare. Les pedretes s'han tornat a quedar al seu lloc, damunt dels camins.

En Ramon s'hi acosta i desplega un paraigua. L'Àuria ni s'adona que en Ramon la protegeix de la pluja. S'ajup i agafa una pedreta que es posa a la butxaca. Ho fa cada tarda, després que el seu fill deixa de jugar. En Ramon mai li dirà res, encara que es buidin els camins. No sap per què ho fa, això d'agafar pedretes. Potser les col·lecciona, potser la consolen quan arriba a casa. En deu tenir un munt, pensa en Ramon.

L'Àuria es penja la bossa buida al braç. Es queda immòbil mirant la caseta. Sembla que no vulgui marxar. En Ramon li diu que han d'anar cap a la sortida, que ell ha de tancar la porta gran. Li diu, també, que es pot quedar el paraigua, que ja l'hi tornarà demà. No pateixis, tinc una capa gruixuda per no mullar-me, li sembla sentir a l'Àuria. Ella no diu res, només mou el cap, com d'agraïment.

El nen, immòbil, també observa l'escena de la mare i en Ramon, sota el paraigua. Es recorda una mica del noi del carretó i les flors seques. Sempre li feia bromes quan se'l trobaven pel carrer de casa, o per la rambla del Poblenou, quan passejaven ell i la mare.

Un dia li va donar caramels. Un altre dia li va regalar un cavallet de fira. Era simpàtic, en Ramon, pensa el nen. La mare, a vegades, li reia les bromes que li feia. Se la veia contenta. Ara, però, se la veu sempre trista.

No li agrada veure-la vestida tan fosca. Abans es posava vestits de colors, la mare. Anaven a passejar per la Rambla. Li comprava caramels de mel i de maduixa, i ell els llepava. A l'estiu, li comprava gelats de llimona o de taronja. De tant en tant ell li demanava gelats de xocolata o de crema.

La mare també n'hi comprava. Que n'estaven de contents, els dos. Sempre anaven agafats de la maneta.

Després li va venir aquella tos que ni caramels podia xuclar. Aquella tos que no marxava, ni de nit, ni de dia. Sap que els còdols que s'emporta la mare no la consolen, encara que els col·leccioni, com feia ell. Sap, també, que les capsetes i les lleixes de la seva habitació n'estan plenes. Només de pensar-ho li agafa el riure. Riu d'alegria en imaginar que en té tantes, de pedretes. De seguida, però, li ve la tristor. S'emmelangeix perquè no les pot anar a tocar, ni canviar-les de lloc, ni fer-les saltar. S'ha de consolar a jugar amb les pedretes que hi ha al camí, davant de la caseta. S'ha d'acontentar a jugar amb els còdols, només, les tardes que hi és la mare.

Clava els ulls en els ulls de l'Àuria. Li veu la brillantor de les gotes de boira, de la pluja que li rellisca per les galtes, sota el paraigua.

La mare es resisteix a marxar. Només, quan ell aixeca la maneta i li diu adeu. Fins demà a la tarda, li sembla sentir a l'Àuria. Però l'aire s'emporta les paraules. Les fa volar lluny perquè ningú les escolti. Només són per a ella, les paraules del fill. La mare sembla resignar-se i comença a caminar cap a la sortida.

Els xiprers també l'acompaden. Fins d'aquí a unes hores, xiuxiuegen les branques. Els ocells se la miren mentre s'allunya cap al reixat de l'entrada. No piulen. S'han quedat muts, de la pluja i de tanta pena. L'únic soroll que se sent és el cruixir de les pedretes sota les sabates de l'Àuria i, també, sota les sabates d'en Ramon, que l'acompanya perquè no es nulli.

Caminen tots dos en silenci. Ell no gosa obrir la boca, sap que ho espatllaria. Prefereix acompanyar l'Àuria, anar al seu costat, encara que sigui sense paraules.

Abans de girar el carreró fins al passeig central, però, la mare es tomba i mira la caseta on han passat la tarda.

El traç d'unes lletres blanques es dibuixa en la petita façana entre dos poms de flors fresques. Hi posa el nom i l'any més feliç de l'Àuria, però el traç blanc de la data que hi ha a continuació li esgarra el somni de cada tarda. És només un instant perquè demà tornarà a venir, i li tornarà a agafar fort la maneta al nen.

Miquelet 1932-1936

© del text: Montserrat Piquer Llorens, 2026

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S.L, 2026

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: març de 2026

ISBN: 978-84-1303-698-4

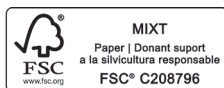
DL: L 82-2026

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S.L

www.bobala.cat

—| imprès a **lleida** |—

Paper certificat pel Forest Stewardship Council®

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.